

De energietransitie achter de voordeur

Rapportage Nationale Monitor
Energietransitie 2021

Inhoudsopgave

Management Summary

p.3

Resultaten

p. 10

Bijlagen

p. 34

Management Summary

MWM²
experts in luisteren

De aanleiding

Feenstra voorop in de energietransitie

Feenstra wil binnen Nederland één van de voorlopers zijn in de energietransitie. Niet alleen met het aanbod aan producten en diensten, maar ook met informatie en het begeleiden van de consument. Onder de noemer 'Zorgeloos wonen' biedt Feenstra hulp, tips en informatie om Nederlanders te helpen met het verduurzamen van de eigen woning. Feenstra neemt mensen aan de hand op weg naar een duurzame toekomst, met bewezen oplossingen. De installateurs van Feenstra komen bij de mensen thuis, achter de voordeur, daar waar een groot deel van de energietransitie moet plaatsvinden.

Nationale Monitor Energietransitie

Sinds 2018 voert Feenstra jaarlijks een onderzoek uit naar de energietransitie: de 'Nationale Monitor Energietransitie'. Binnen dit onderzoek wordt de houding en het gedrag van Nederlanders ten aanzien van duurzaam wonen en de energietransitie in kaart gebracht.

Met dit onderzoek wil Feenstra inzicht krijgen in hoe Nederlanders tegen de energietransitie aankijken. In hoeverre zijn Nederlanders zich bewust van de noodzaak en urgentie voor de energietransitie? En in hoeverre is men met duurzame oplossingen bezig? Wat hebben Nederlanders nodig bij het verduurzamen van de eigen woning?

Het onderzoek is dit jaar, in 2021, voor de vierde keer uitgevoerd. In dit rapport beschrijven we de resultaten.

Het onderzoek

Online onderzoek

Dit onderzoek is online uitgevoerd aan de hand van een online vragenlijst. In totaal hebben 1.026 Nederlanders deze vragenlijst ingevuld.

Het onderzoek is uitgevoerd onder een representatieve groep Nederlanders in de leeftijdscategorie 18-75 jaar, Nederlanders die thuis (mede)verantwoordelijk zijn op het gebied van energiezaken.

Het is de vierde meting van de 'Nationale Monitor Energietransitie'. De vragenlijst van deze vierde meting is echter sterk gewijzigd ten opzichte van de vorige drie metingen. Daarom wordt er in deze rapportage geen vergelijking gemaakt met resultaten van de vorige drie metingen.

Dit jaar is er in de vragenlijst extra aandacht besteed aan actuele zaken: de gevolgen van de coronapandemie en de aanstaande verkiezingen voor de Tweede Kamer zijn als thema's in het onderzoek meegenomen.

Het onderzoek is uitgevoerd in de periode 8 t/m 14 januari, 2021. Dit was kort vóór de val van het kabinet Rutte III.

Meer informatie over de onderzoeksopzet is te vinden in de bijlage.

Leeswijzer

Resultaten worden in dit rapport op totaalniveau gerapporteerd en waar relevant uitgesplitst naar relevante subgroepen. Hierbij is gekeken naar verschillen in leeftijd, geslacht, opleidingsniveau, inkomen, kopers versus huurders, regio en politieke voorkeur.

Conclusie

Veel Nederlanders voelen de urgentie en willen investeren in het verduurzamen van de woning, maar de overheid moet met initiatieven, richtlijnen én subsidies komen.

Resultaten (1/3)

Klimaatverandering is een belangrijk thema

Klimaatverandering is een belangrijk thema voor Nederlanders. Driekwart van de Nederlanders maakt zich zorgen over de opwarming van de aarde. Men vindt het ook een belangrijk thema met het oog op de aanstaande Tweede Kamerverkiezingen. Het wordt momenteel echter wel naar de achtergrond gedrukt door de coronapandemie. Voor veel Nederlanders zijn de coronapandemie en de (indirecte) gevolgen daarvan voor de economie en de gezondheidszorg momenteel belangrijker.

Opvallend is dat over de hele breedte van de bevolking, van laag tot hoog opgeleid, mensen zich zorgen maken. Hoger opgeleiden voelen de urgentie het sterkst.

Nederlanders zijn bereid te investeren in de verduurzaming van de woning

Veel Nederlanders constateren dat hun huidige woning nog niet klaar is voor de toekomst als het gaat om het creëren van een duurzaam energiehuis en men herkent (enigszins) de urgentie om hierop actie te ondernemen. Er is ook een grote bereidwilligheid van Nederlanders om te investeren in het verduurzamen van de eigen woning.

Een meerderheid van de Nederlanders is al (af en toe) bezig met duurzame oplossingen voor in huis. Populaire laagdrempelige oplossingen zijn het lager zetten van de verwarming, het monitoren van het energieverbruik of de aanschaf van energiezuinige apparatuur. Maar ook meer ingrijpende maatregelen zoals het isoleren van de woning, de aanschaf van een energiezuinige cv-ketel of de aanleg van zonnepanelen zijn populair.

Resultaten (2/3)

Overheid: kom met initiatieven, richtlijnen en subsidies

Nederlanders verwachten een grotere rol van de overheid bij het energiezuinig maken van de woning. Er is een grote behoefte aan meer richtlijnen én meer subsidies vanuit de overheid voor het verduurzamen van een woning. Nederlanders vinden niet dat huiseigenaren het verduurzamen van de woning volledig zelf moeten financieren.

De overheid en gemeenten zijn volgens Nederlanders dé aangewezen partijen om met initiatieven te komen om huishoudens te helpen met het energiezuinig maken van de woning. Ook energiebedrijven kunnen hier een belangrijke rol in spelen. Huurders zien vooral een belangrijke rol voor de verhuurder.

Nederlanders zijn kritisch op de politiek

Voor ruim de helft van de kiezers spelen de thema's klimaatverandering en de energietransitie een rol in de keuze voor een politieke partij bij de aankomende verkiezingen. Zowel lager als hoger opgeleiden vinden dit thema belangrijk, waarbij hoger opgeleiden gemiddeld meer belang hechten aan dit thema.

Een vrij groot deel van de Nederlanders is momenteel kritisch over de aanpak van de regering op het gebied van klimaatverandering: circa vier op de tien Nederlanders vindt dat het huidige kabinet geen duidelijk plan heeft en dat er te weinig aandacht aan wordt besteed.

Resultaten (3/3)

Thuiswerken heeft de toekomst

Thuiswerken heeft de toekomst én draagt volgens Nederlanders positief bij aan het klimaat. Een groot deel van de huidige thuiswerkers (84%) wil ook ná de coronapandemie thuis blijven werken, velen zelfs volledig (14%) of net zo veel als nu (25%).

Een groot deel van de Nederlanders vindt dat er ook in de toekomst meer thuisgewerkt moet worden en dat dit een gunstig effect heeft op het klimaat (73% van Nederland is het hier mee eens).

Resultaten

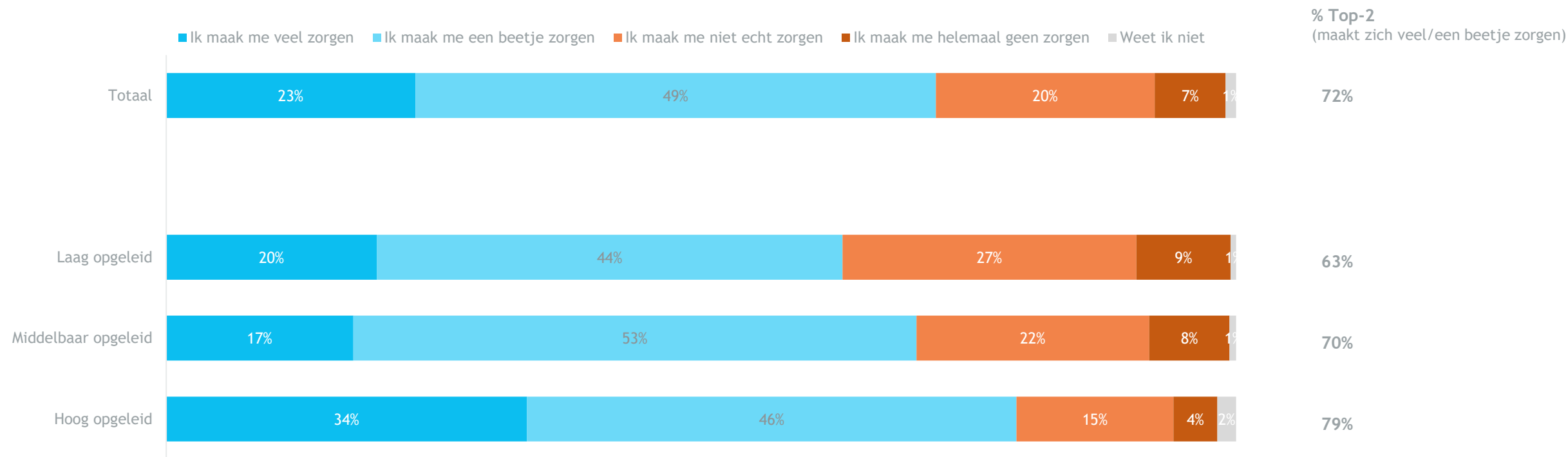

A large-scale photograph of a wind farm at sunset. The sky is a gradient of orange and yellow, transitioning into a darker blue at the top. Numerous wind turbines are visible, their silhouettes standing against the bright horizon. In the foreground, a large turbine is partially visible on the left, and another is on the right. The ground appears to be a flat, dark field.

Klimaatverandering is een belangrijk thema voor Nederlanders, maar is door de coronapandemie meer naar de achtergrond gedrukt.

Driekwart van Nederland maakt zich zorgen over de opwarming van de aarde. Een kwart maakt zich veel zorgen, de helft van Nederland maakt zich een beetje zorgen. Hoger opgeleiden maken zich de meeste zorgen, maar ook onder lager opgeleiden is het een relevant thema.

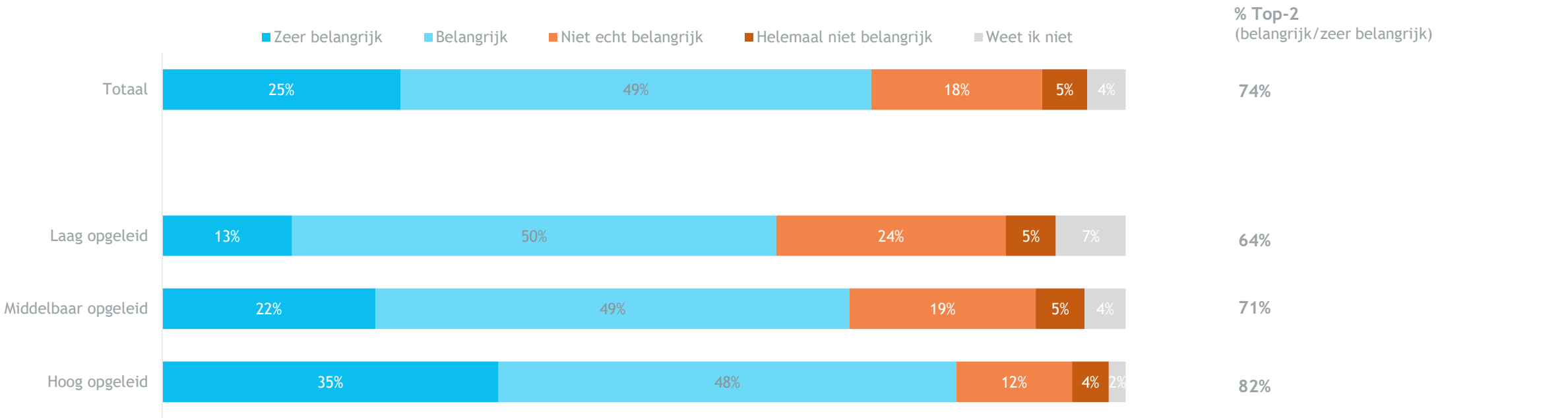
Mate waarin Nederlanders zich zorgen maken over de opwarming van de aarde (klimaatverandering)

Vraagstelling: In hoeverre maakt u zich zorgen over de opwarming van de aarde (klimaatverandering)?
Basis: alle respondenten (n=1.026).

Klimaatverandering en de energietransitie worden belangrijke thema's gevonden voor de Tweede Kamerverkiezingen. Opnieuw geldt dit zowel voor lager als hoger opgeleiden, waarbij hoger opgeleiden gemiddeld meer belang hechten aan dit thema.

Belang thema's klimaatverandering (opwarming van de aarde) en energietransitie binnen de Tweede Kamerverkiezingen

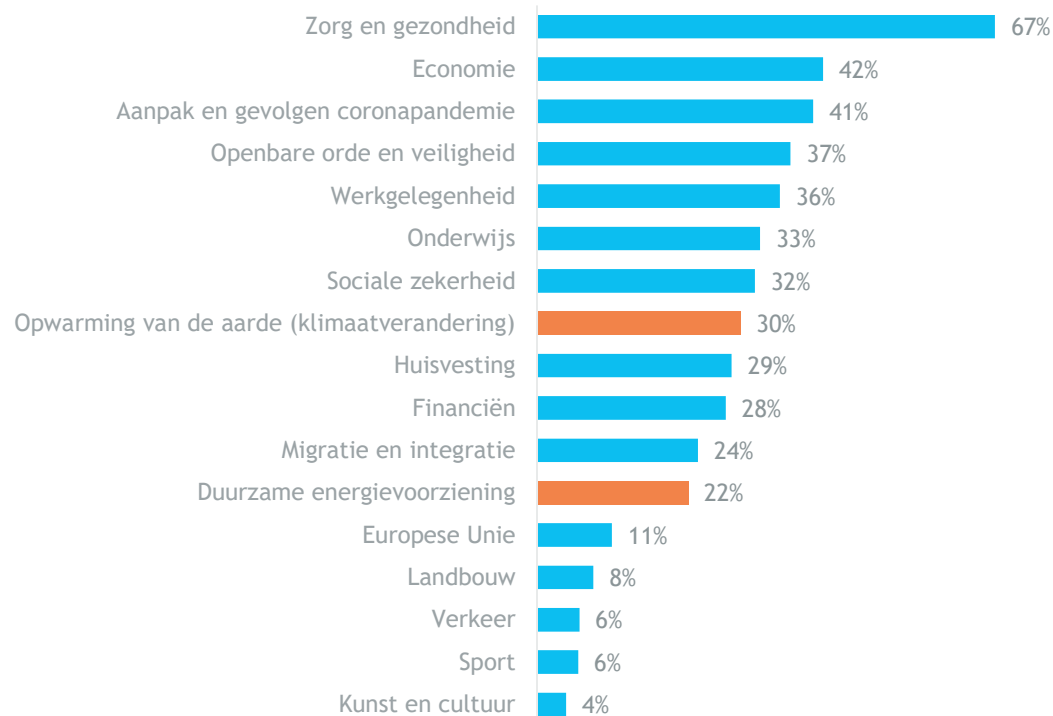

Vraagstelling: De Tweede Kamerverkiezingen komen eraan. Hoe belangrijk vindt u de thema's klimaatverandering (opwarming van de aarde) en de energietransitie binnen deze verkiezingen?
Basis: alle respondenten (n=1.026).

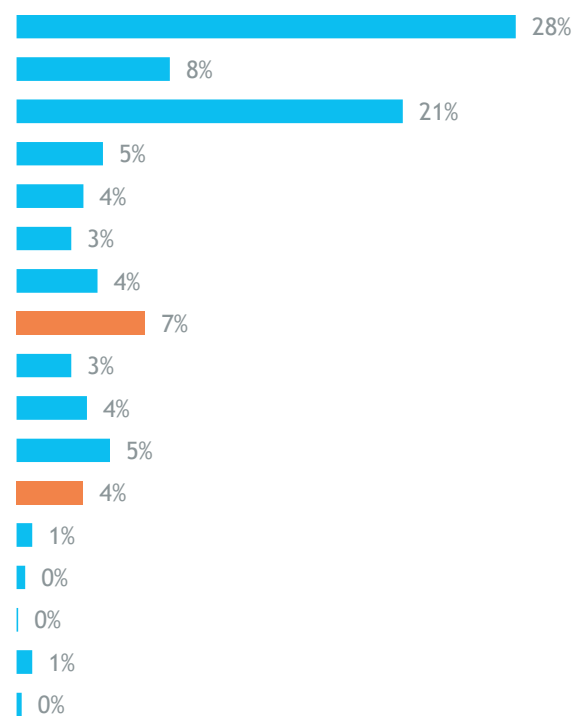
Toch worden deze thema's momenteel overvleugeld door met name de thema's zorg en gezondheid, de coronapandemie en de economie.

Belang van thema's bij Tweede Kamerverkiezingen

Belangrijk (top-5)

Meest belangrijk

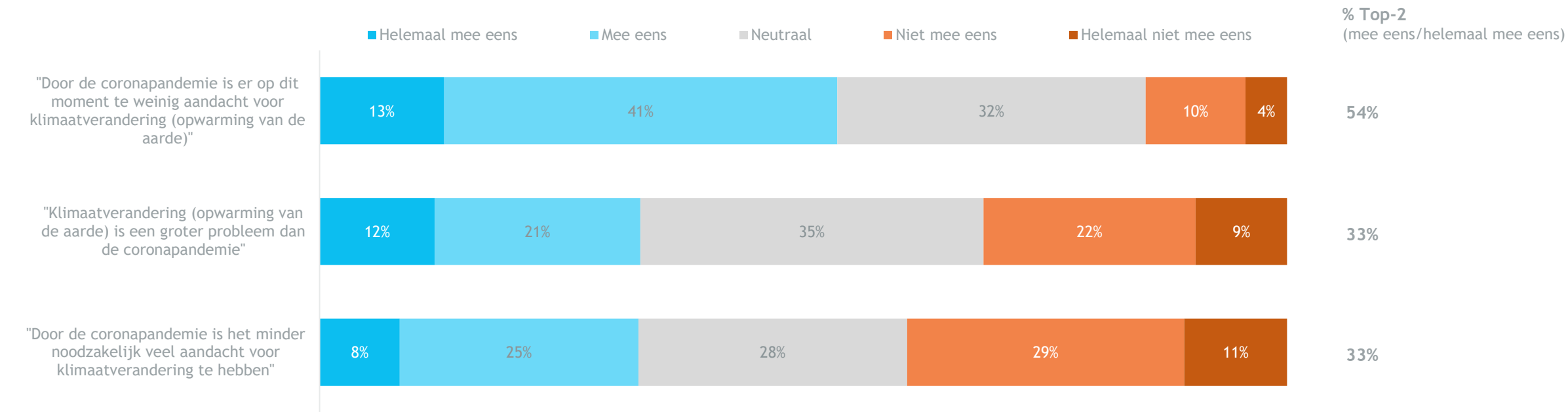
Hoger opgeleiden vinden opwarming van de aarde en de duurzame energievoorziening belangrijker. Respectievelijk 41% en 31% vindt dit belangrijk (top-5).

Jongeren dichten meer belang toe aan het thema 'opwarming van de aarde' (38% vindt het belangrijk en 10% vindt dit het meest belangrijke thema).

Vraagstelling: Op 17 maart 2021 zijn de verkiezingen voor de Tweede Kamer. Welke van de onderstaande thema's vindt u het belangrijkste bij de verkiezingen? Selecteer hieronder uw top-5. En welke van deze thema's vindt u momenteel het belangrijkste? Basis: alle respondenten (n=1.026).

Een meerderheid van de Nederlanders vindt dat er door de coronapandemie momenteel te weinig aandacht is voor de klimaatverandering.

Stellingen over klimaatverandering

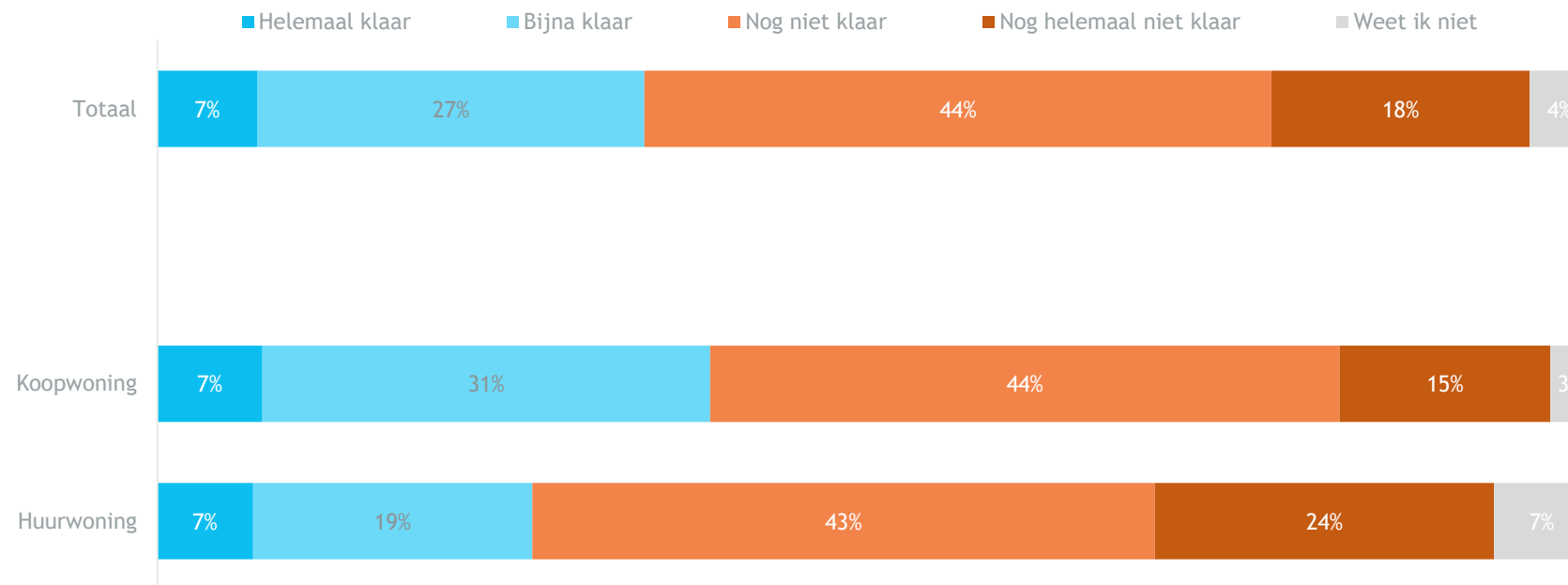

Vraagstelling: In hoeverre bent u het eens met onderstaande stellingen?
Basis: alle respondenten (n=1.026).

Er is een grote bereidwilligheid van Nederlanders om te investeren in het verduurzamen van de eigen woning. Besparen op de energierekening is een belangrijke drijfveer.

Voor veel Nederlanders is de huidige woning nog niet toekomstbestendig als het gaat om het creëren van een duurzaam energiehuis. Zorgelijk is dat huurwoningen hierop nog steeds achter lopen vergeleken met koopwoningen.

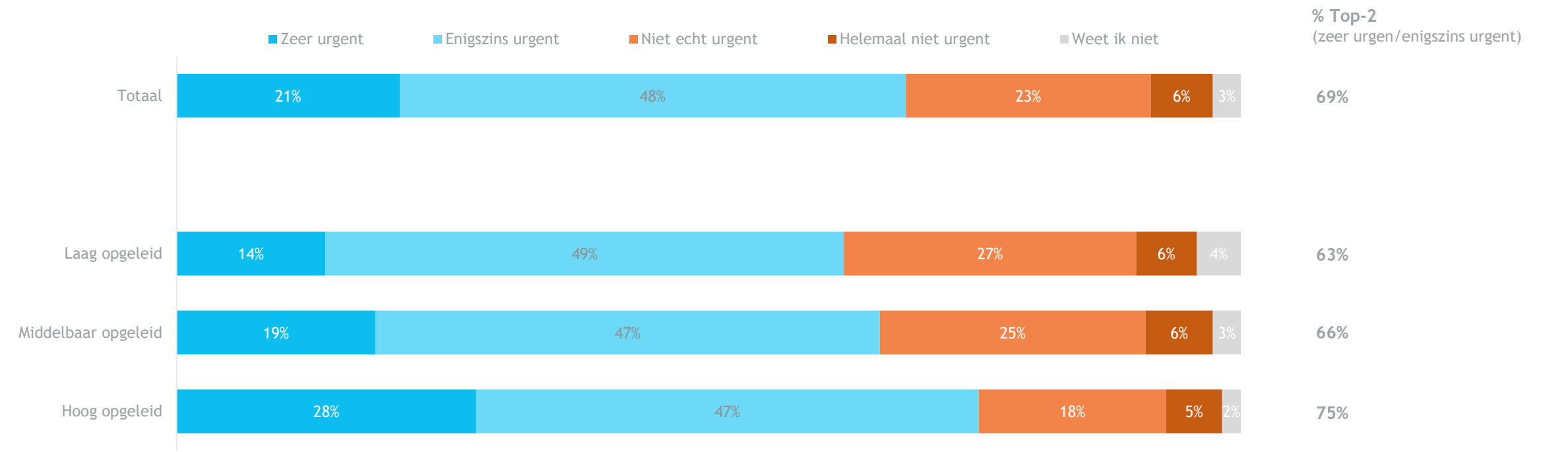
Mate waarin Nederlanders hun huidige woning klaar achten voor de toekomst (voor een duurzaam energiehuis)

Vraagstelling: (na uitleg duurzaam energiehuis) In hoeverre denkt u dat uw woning in de huidige vorm klaar is voor de toekomst?
Basis: alle respondenten (n=1.026).

Eén op vijf Nederlanders voelt een grote urgentie om het energiehuis houden te verduurzamen. Circa de helft van Nederland voelt dit enigszins, meer dan een kwart voelt dit (nog) niet.

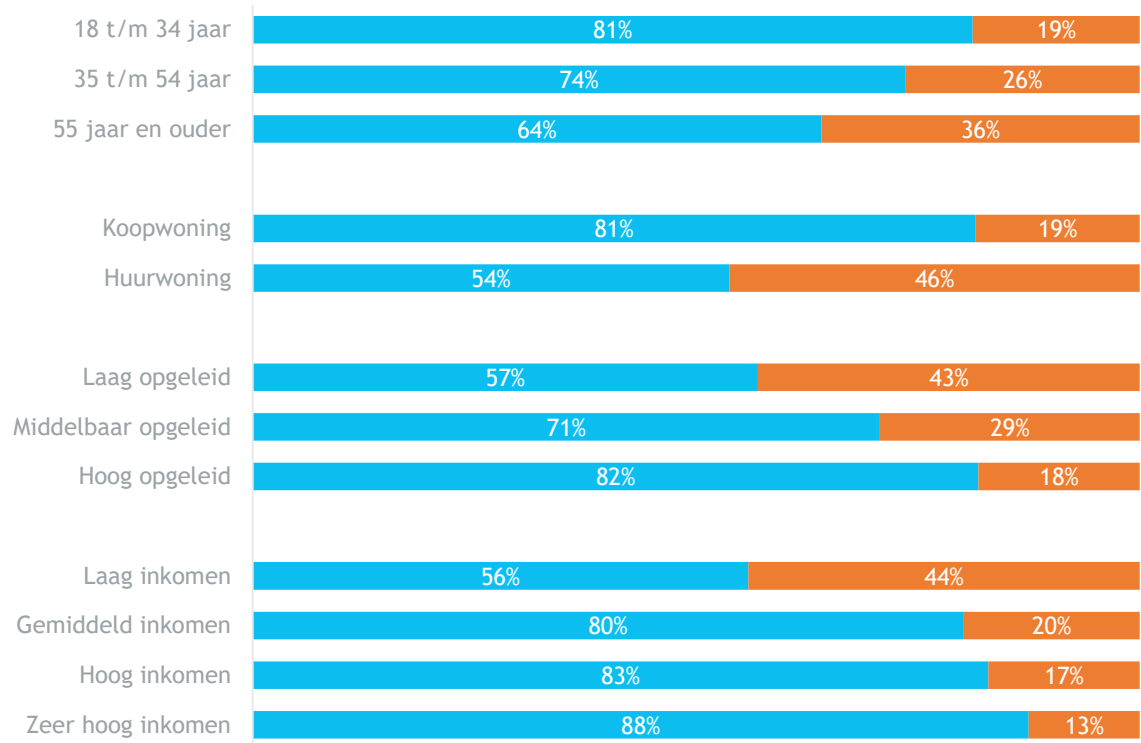
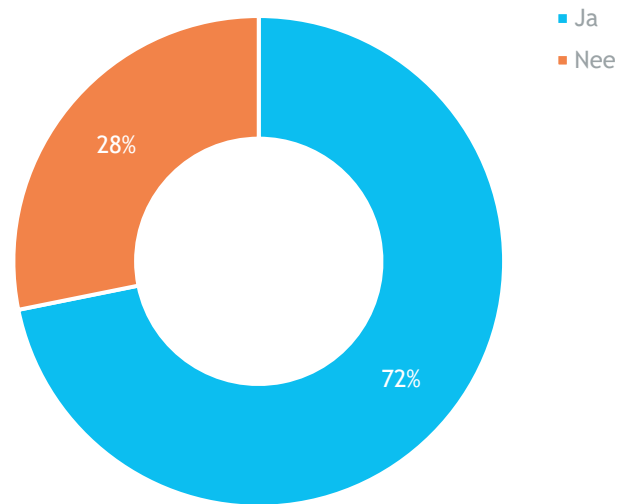
Urgentie om nu actie te ondernemen om energiehuis houden te verduurzamen

Vraagstelling: Hoe urgent is het volgens u om nu actie te ondernemen om uw energiehuis houden te verduurzamen en de CO2-uitstoot te beperken?
Basis: alle respondenten (n=1.026).

Circa driekwart van Nederland is bereid zelf te investeren in het verduurzamen van de woning. Onder mensen met een koopwoning is dit acht op de tien, onder mensen met een huurwoning iets meer dan de helft.

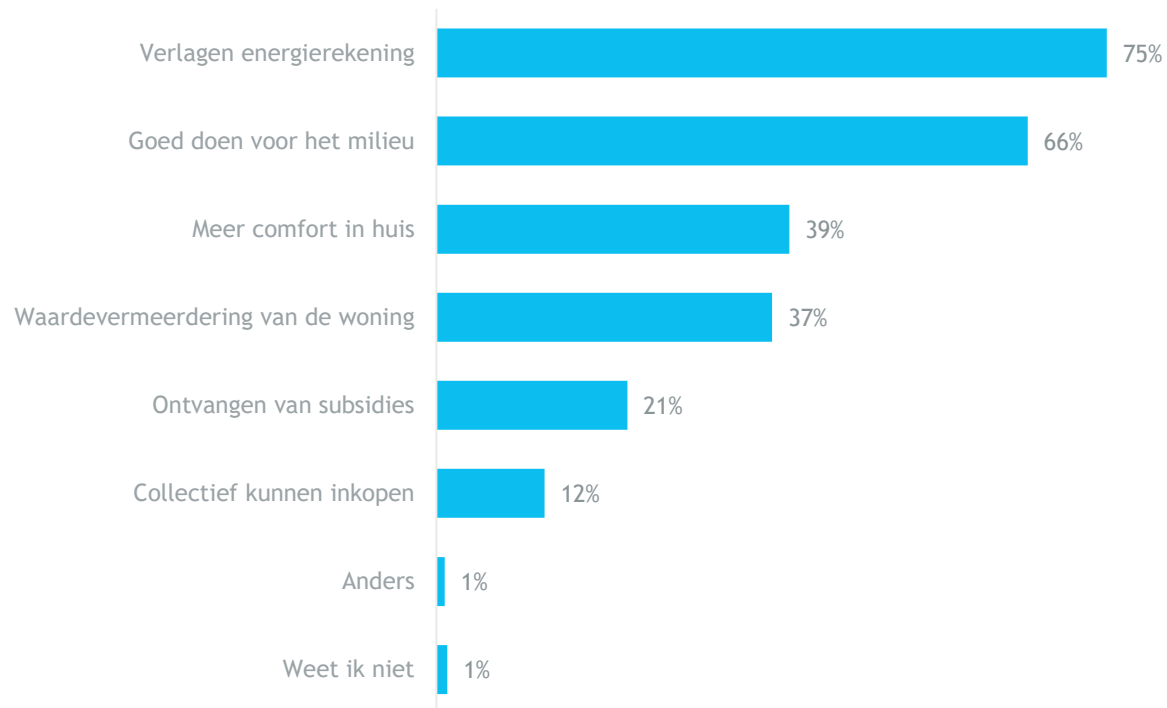
Bereidheid om zelf te investeren in de verduurzaming van de eigen woning

Vraagstelling: Bent u bereid om in de toekomst zelf te investeren in het energiezuinig maken van uw woning?
Basis: alle respondenten (n=1.026).

Belangrijkste reden om te willen investeren in de verduurzaming van de woning: het verlagen van de energierekening – ruim vóór het goed willen doen voor het milieu.

Redenen om te investeren in het verduurzamen van de woning

Waardevermeerdering van de woning: vaker genoemd door mannen (43%), jongeren (45%) en mensen met hogere inkomens (47%).

Goed doen voor het milieu: vaker genoemd door vrouwen (70%), hoger opgeleiden (73%) en GroenLinks stemmers (91%).

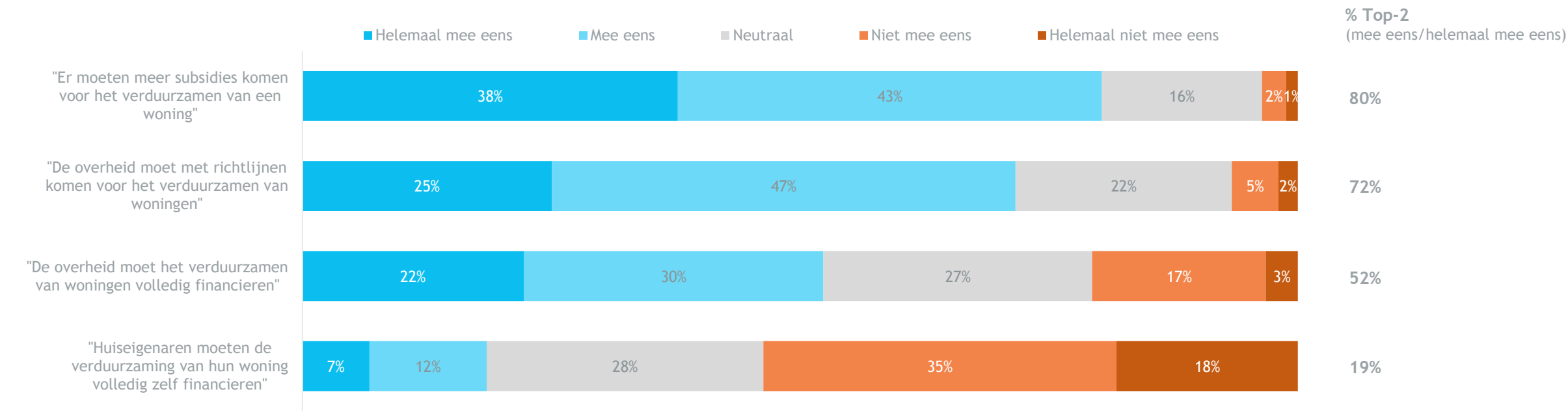
Vraagstelling: Wat zijn voor u de belangrijkste redenen om te investeren in het energiezuinig maken van uw woning?
Basis: bereid te investeren in het energiezuinig maken van de woning (n=737).

A large-scale photograph of a wind farm at sunset. The sky is a vibrant orange and yellow, transitioning into a darker blue at the top. Numerous wind turbines are visible across the horizon, their silhouettes standing out against the bright sky. In the foreground, a large turbine is partially visible on the left, its blades extending towards the center. The ground appears to be a flat, dark field.

Nederlanders verwachten een grotere rol van de overheid bij het energiezuinig maken van de woning. De overheid moet met initiatieven en richtlijnen komen en moet met subsidies bijdragen aan de financiering.

Er is een grote behoefte aan meer richtlijnen én meer subsidies vanuit de overheid voor het verduurzamen van een woning. Nederlanders vinden níét dat huiseigenaren het verduurzamen van de woning volledig zelf moeten financieren.

Stellingen over het verduurzamen van de woning

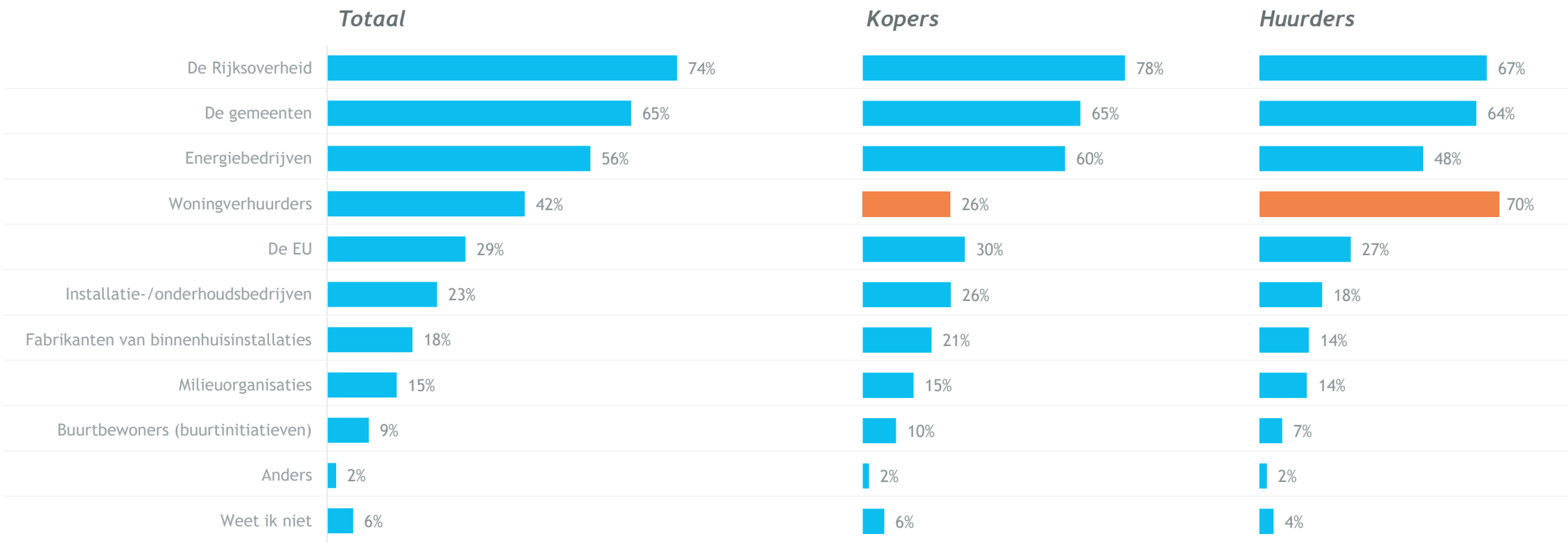

Met name ouderen en hoger opgeleiden vinden dat er meer richtlijnen vanuit de overheid moeten komen (respectievelijk 78% en 79% mee eens/helemaal mee eens).

Vraagstelling: In hoeverre bent u het eens met onderstaande stellingen?
Basis: alle respondenten (n=1.026).

De overheid en gemeenten zijn volgens Nederlanders dé aangewezen partijen om met initiatieven te komen om huishoudens te helpen met het energiezuinig maken van de woning. Ook energiebedrijven kunnen hier een belangrijke rol in spelen. Huurders zien vooral een belangrijke rol voor de verhuurder.

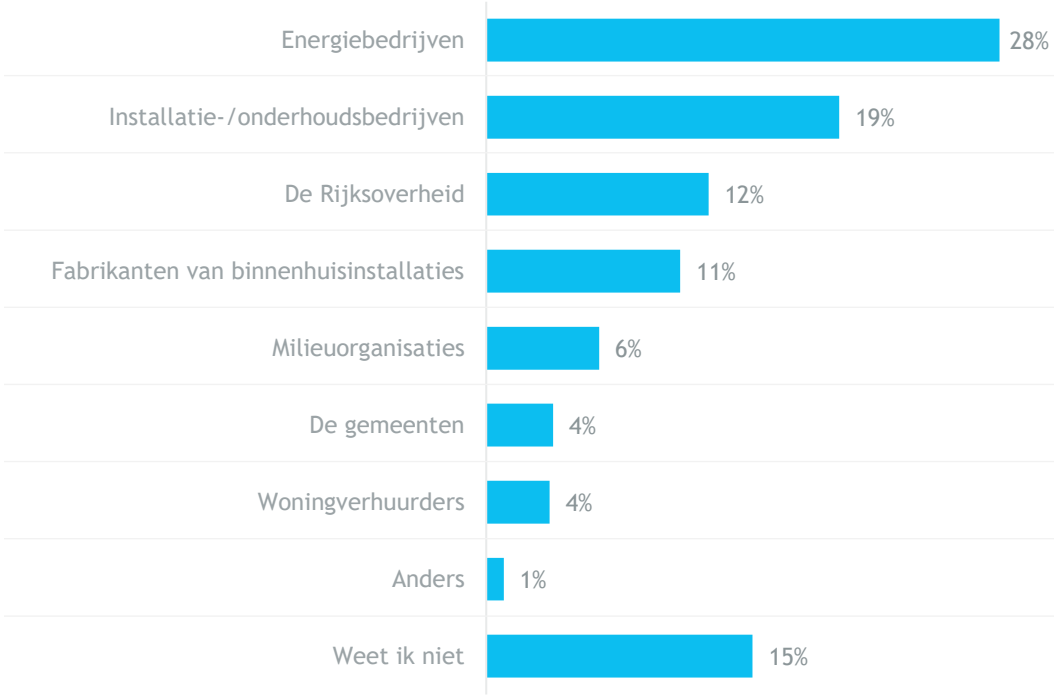
Welke partijen moeten met initiatieven komen om woningen energiezuinig te maken?

Vraagstelling: Welke partijen moeten volgens u initiatieven nemen om huishoudens te helpen met het energiezuinig maken van hun woning?
Basis: alle respondenten (n=1.026).

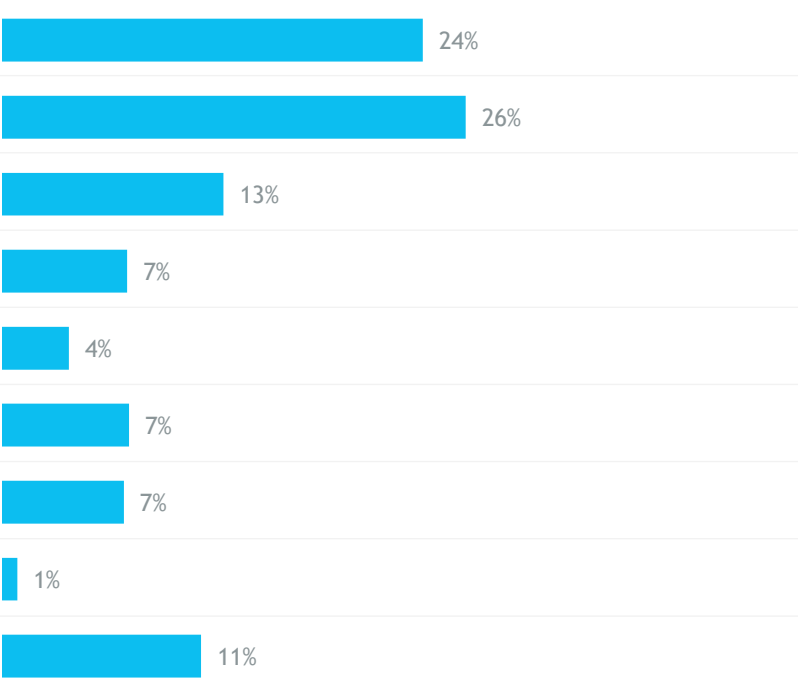
De meeste kennis en kunde omtrent het verduurzamen van de woning wordt echter toegedicht aan energiebedrijven en installatie-/onderhoudsbedrijven, níét aan de overheid en zeker niet aan gemeenten.

Partijen met de meeste deskundigheid omtrent het energiezuinig maken van de woning

Vraagstelling: (energiezuinig maken van de woning) Welke partij heeft volgens u de beste deskundigheid in huis op dit gebied? Basis: alle respondenten (n=1.026).

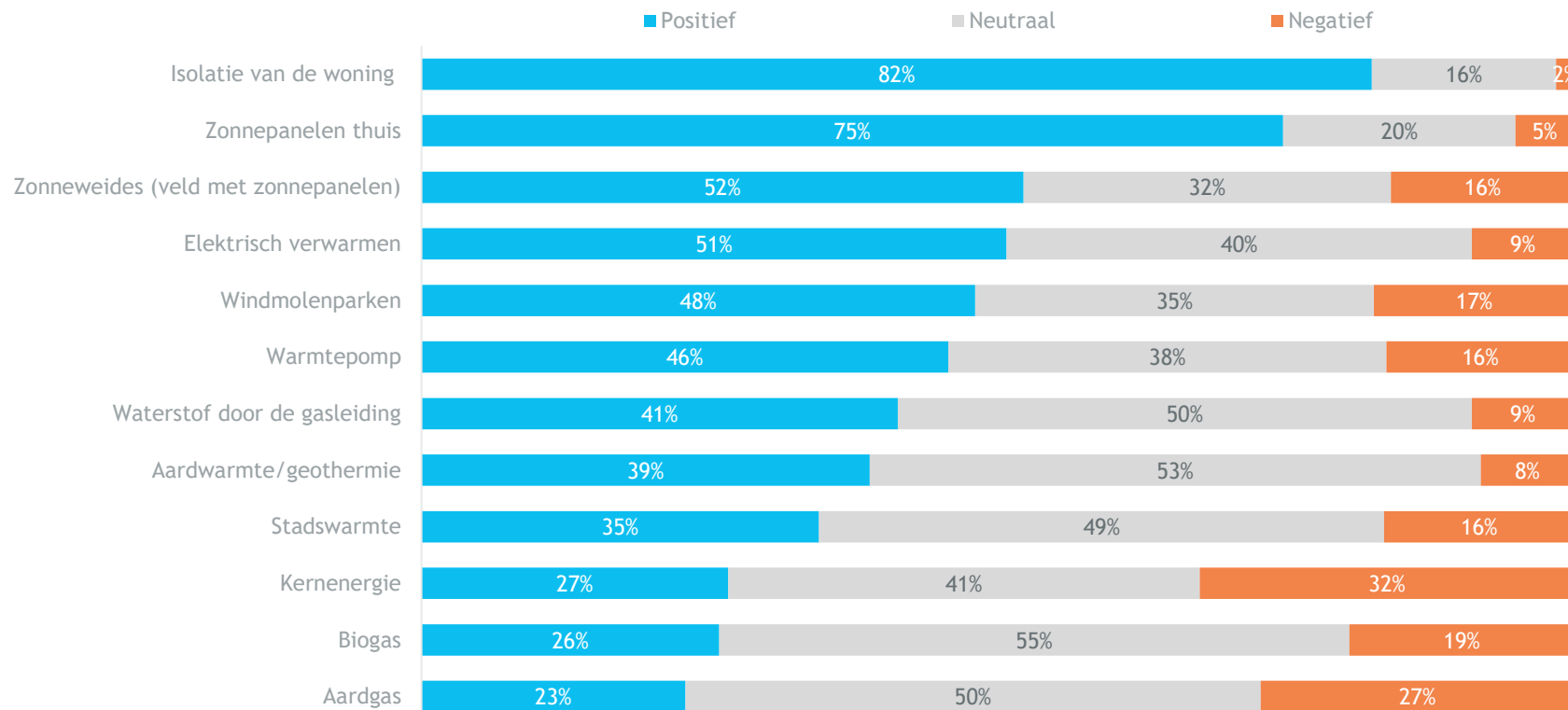
Partijen die het beste services omtrent de verduurzaming van de woning kunnen verlenen

Vraagstelling: Bij welke partij vindt u het bieden van services omtrent de verduurzaming van het energiehuishouden het best passen? Onder services verstaan we o.a. het geven van advies, installatie van producten bij u thuis, etc. Basis: alle respondenten (n=1.026).

Met name over zonnepanelen thuis zijn veel Nederlanders positief. Kernenergie en aardgas roepen de meeste negatieve reacties op. Vijf op de zes Nederlanders zijn positief over zonneweides en windmolenparken.

Houding van Nederlanders t.a.v. verschillende energiebronnen/ -oplossingen

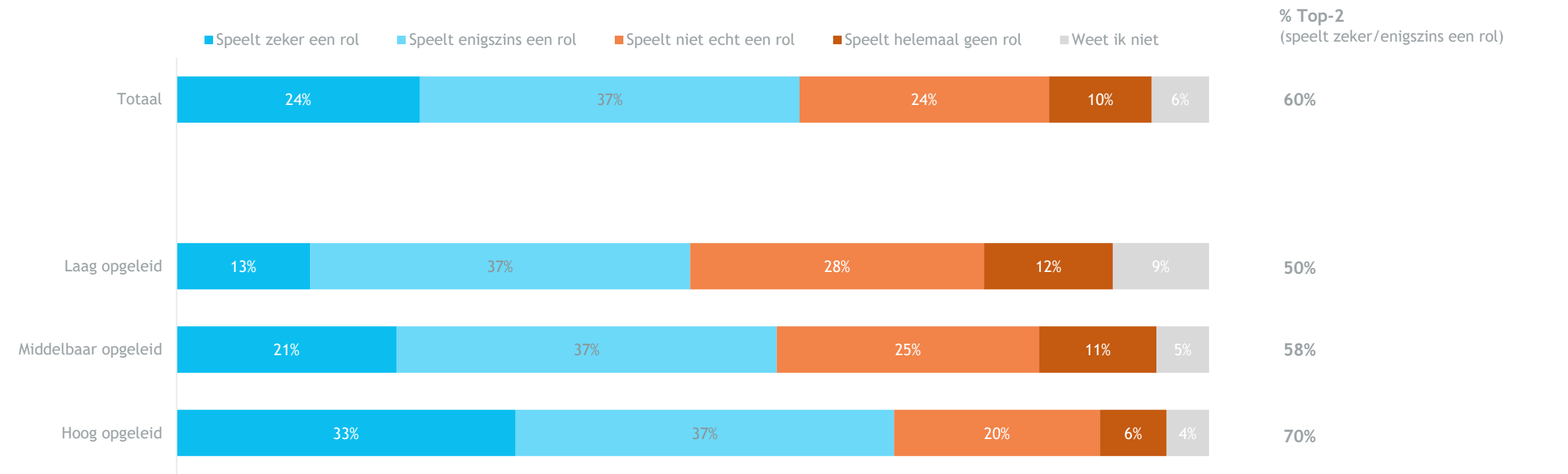

Vraagstelling: Kunt u ook aangeven of u positief of negatief tegen deze oplossingen aankijkt?
Basis: alle respondenten, n=1.026.

Het thema ‘klimaatverandering’ speelt een rol in het stemgedrag van Nederlanders. Wel is men kritisch over de aanpak van politieke partijen op dit gebied.

Voor ruim de helft van de kiezers spelen de thema's klimaatverandering en de energietransitie een rol in de keuze voor een politieke partij bij de aankomende verkiezingen. Slechts één op drie geeft aan dat dit géén rol speelt.

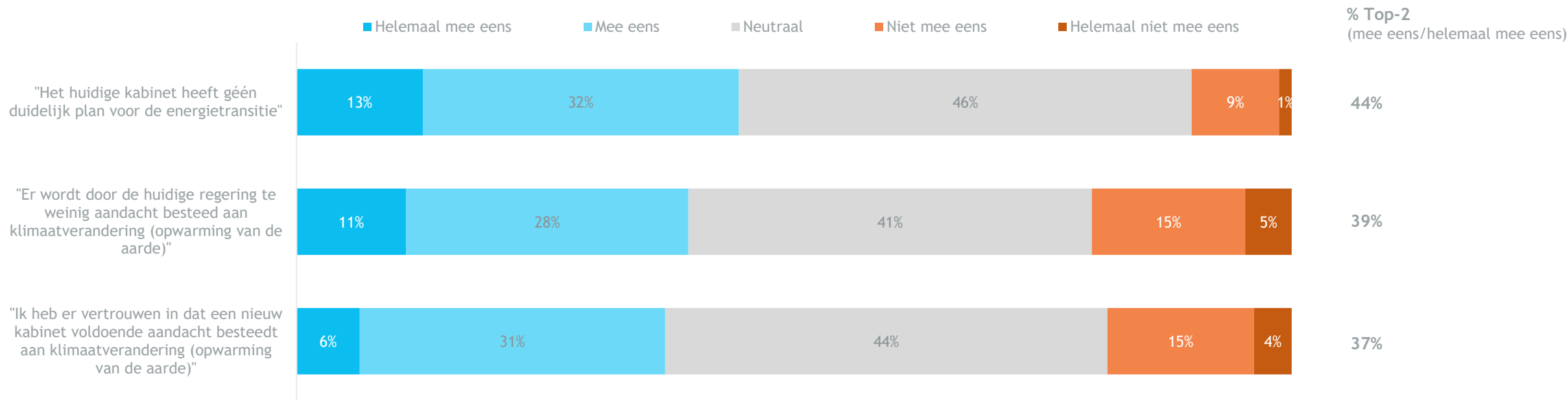
Mate waarin de thema's klimaatverandering en energietransitie een rol spelen in de keuze voor een politieke partij

Vraagstelling: In hoeverre spelen de thema's klimaatverandering (opwarming van de aarde) en de energietransitie een rol bij uw keuze voor een politieke partij?
Basis: alle respondenten (n=1.026).

Een vrij groot deel van de Nederlanders is kritisch over de aanpak van de regering op het gebied van klimaatverandering: circa vier op de tien Nederlanders vindt dat het huidige kabinet geen duidelijk plan heeft en dat er te weinig aandacht aan wordt besteed.

Stellingen over aanpak van klimaatverandering in Nederland

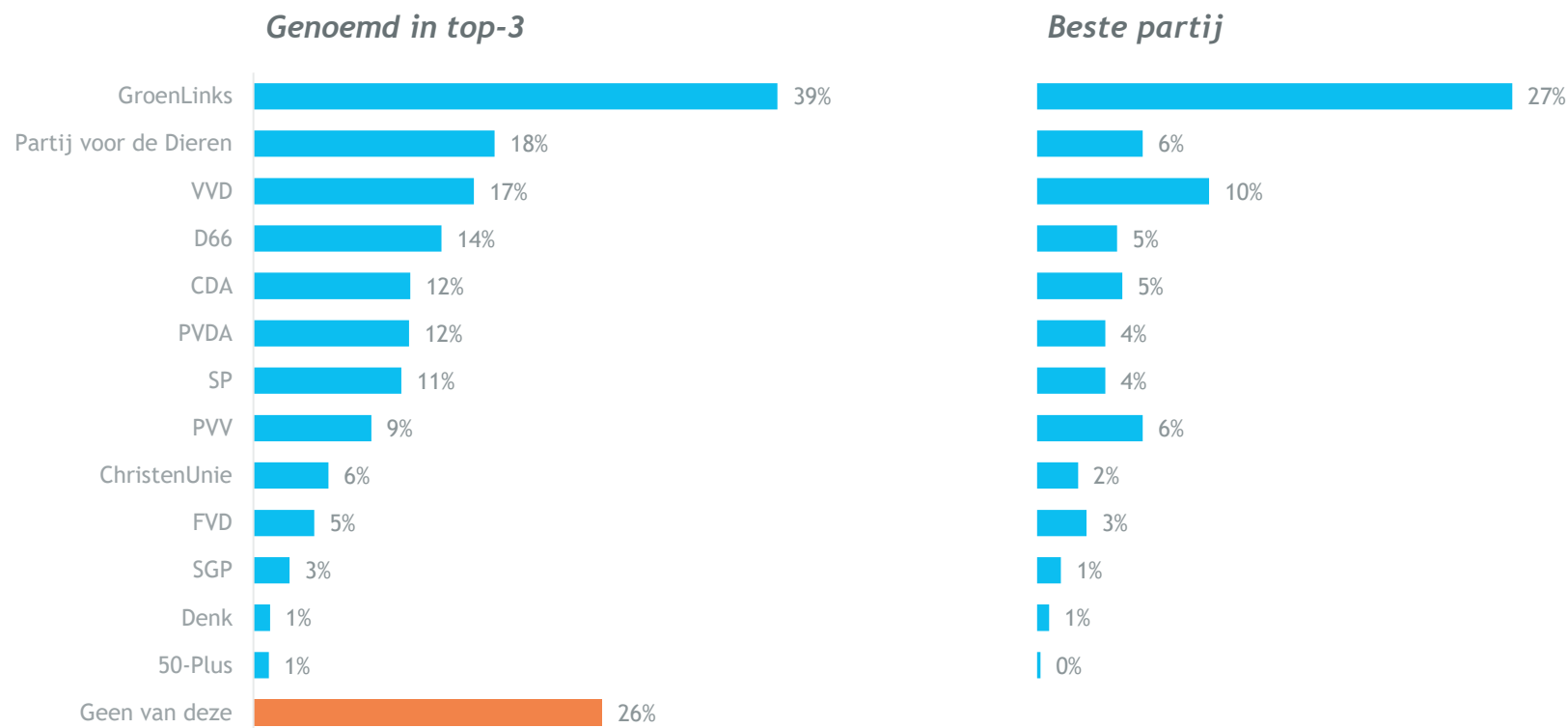

Met name jongeren vinden dat het huidige kabinet geen duidelijk plan heeft voor de energietransitie (54% mee eens/helemaal mee eens) en dat er door de huidige regering te weinig aandacht wordt besteed aan klimaatverandering (49%).

Vraagstelling: In hoeverre bent u het eens met onderstaande stellingen?
Basis: alle respondenten (n=1.026).

GroenLinks wordt door een kwart van de Nederlanders genoemd als de partij met de beste visie en standpunten op dit gebied. Opvallend is dat een kwart van de Nederlanders vindt dat geen enkele politieke partij een goede visie heeft op dit thema.

Politieke partijen met de beste visie en standpunten op de thema's klimaatverandering en energietransitie

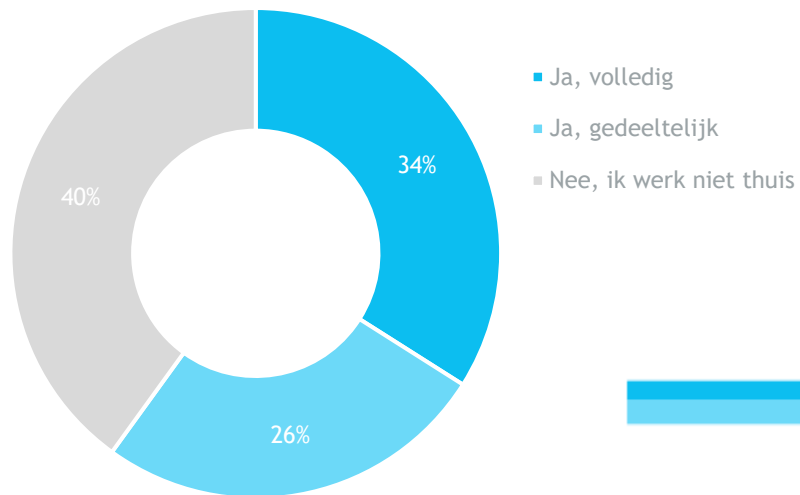
Veel respondenten laten zich hierbij beïnvloeden door de partij waar ze zelf op stemmen: de eigen voorkeurspartij wordt vaak genoemd. Dit is de reden waarom de VVD hier redelijk hoog uit komt. VVD wordt vooral veel genoemd door VVD stemmers zelf, niet door kiezers van andere partijen.

Vraagstelling: Welke politieke partijen hebben volgens u de beste visie en standpunten op het gebied van de thema's klimaatverandering (opwarming van de aarde) en de energietransitie? U kunt maximaal 3 partijen selecteren. En welke van de door u gekozen partijen heeft volgens u de beste visie en standpunten op dit thema? Basis: alle respondenten (n=1.026).

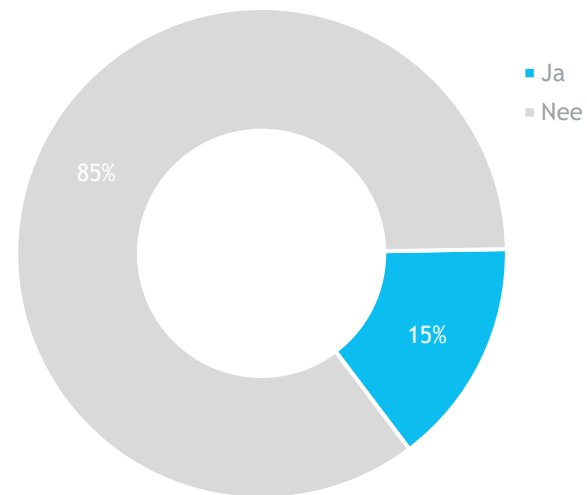
Thuiswerken heeft de toekomst én draagt volgens Nederlanders positief bij aan het klimaat. Ook na de pandemie wil een groot deel van thuiswerkend Nederland (gedeeltelijk) thuis blijven werken.

Een meerderheid van werkend Nederland werkt (deels) thuis tijdens de coronapandemie. Eén op zes thuiswerkers heeft aanpassingen in huis gedaan om de temperatuur of de luchtkwaliteit in huis te verbeteren.

Werkt men thuis tijdens de coronapandemie?

Heeft men aanpassingen in huis gemaakt om de temperatuur of luchtkwaliteit te verbeteren?

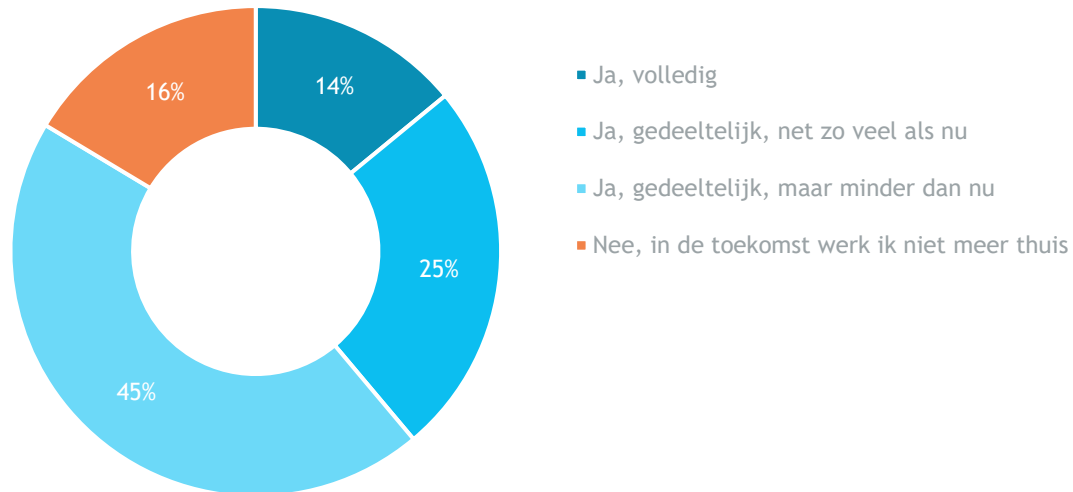

Vraagstelling: Werkt u thuis gedurende de coronapandemie?
Basis: werkend Nederland, n=712.

Vraagstelling: Heeft u, sinds u thuiswerkt, aanpassingen in huis
gedaan om de temperatuur of de luchtkwaliteit in huis te verbeteren?
Basis: thuiswerkend Nederland, n=427.

Een groot deel van de huidige thuiswerkers wil ook ná de coronapandemie thuis blijven werken, velen zelfs volledig of net zo veel als nu.

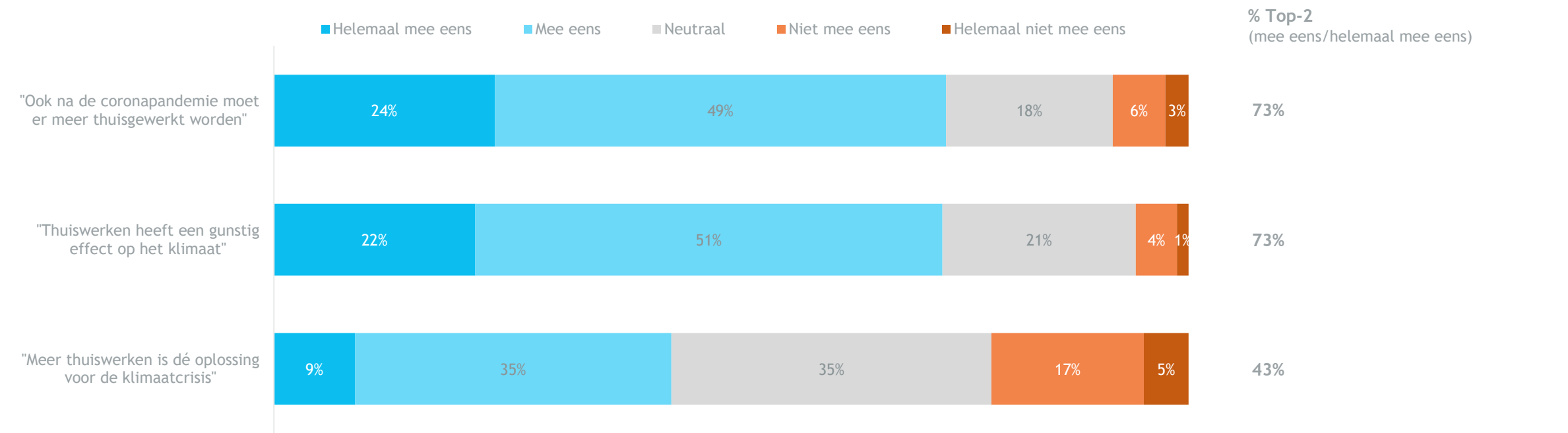
Intentie om in de toekomst thuis te blijven werken, ná de coronapandemie

*Vraagstelling: Bent u van plan om ook in de toekomst, ná de coronapandemie, thuis te blijven werken?
Basis: thuiswerkend Nederland, n=427.*

Een groot deel van de Nederlanders vindt dat er ook in de toekomst meer thuisgewerkt moet worden en dat dit een gunstig effect heeft op het klimaat.

Perceptie van het effect van thuiswerken

Vraagstelling: In hoeverre bent u het eens met onderstaande stellingen?
Basis: alle respondenten (n=1.026).

Bijlagen

Onderzoeksverantwoording

Methode

Onderzoeksmethode:
online kwantitatief onderzoek

Vragenlijstlengte:
35 vragen

Gemiddelde invulduur:
11 minuten

Doelgroep & steekproef

Doelgroep: Nederland
representatief binnen de
leeftijdsgroep 18-75 jaar
oud.

Selectiecriteria: men moet
thuis (mee)beslissen over
energiezaken in het
huishouden.

Steekproefgrootte:
n=1.026 volledig ingevulde
vragenlijsten

Veldwerk

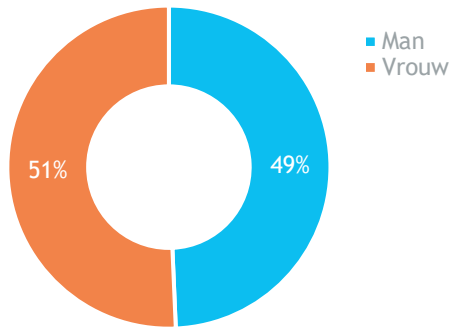
Veldwerkperiode:
8 t/m 14 januari, 2021

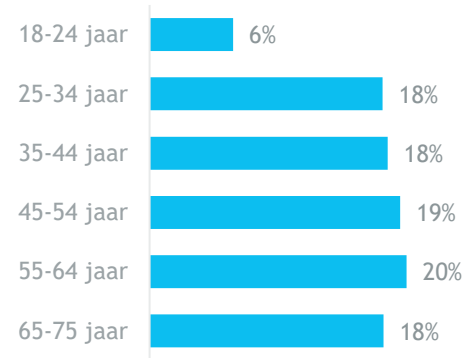
Steekproefbron:
Extern consumentenpanel
(PanelClix)

Samenstelling van steekproef

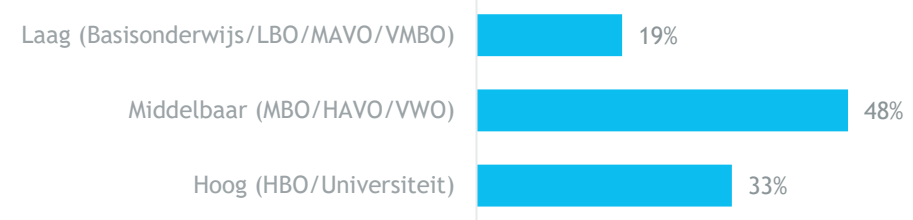
Geslacht

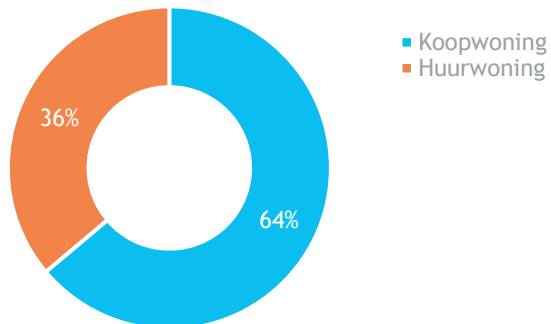
Leeftijd

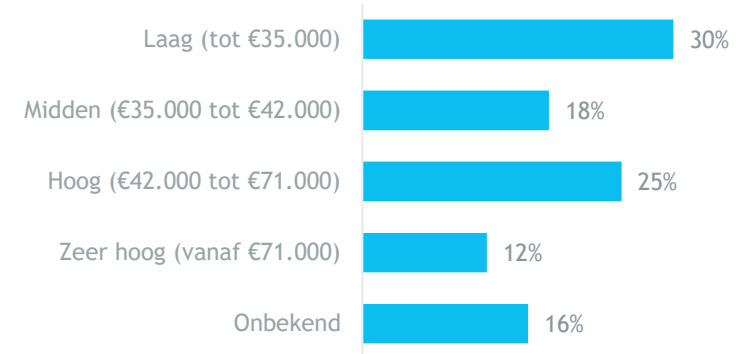
Opleidingsniveau

Huurwoning of koopwoning

Inkomen

Tot ziens bij MWM2

Auteurs: Klaas Kuipers
Datum: 11 februari 2021

